

REPORTAGE
HÖSTMODE 2018

Framtidens mode

Hösten är här och vi konsumenter uppmanas att köpa nya kläder, gärna "det senaste". Men vad finns det för mer hållbara alternativ om man både vill njuta av kortlivade trender och säkra kort? Två Dagars modeskribent Anna Blom undersöker en möjlig lösning.

HAR DU PRECIS som jag panik-köpt en topp inför kvällens middag/fest/dejt som används en gång för att sedan hänga orörd i månader, kanske år?

Enligt Myrorna har nio av tio svenskar kläder i garderoben som vi aldrig använder. Ändå köper vi i snitt ett nytt plagg i veckan. De senaste 15 åren har världens klädproduktion ungefär fördubblats. Konsekvensen är ett enormt resursslöseri: fler kollektioner med plagg till lägre priser och med drastiskt minskad användning. Dessutom är produktionen en massiv miljöbov.

Cirkulärt mode är en tänkbar väg framåt: ett modesystem där allt har ett värde. Grovt förenklat innebär det att plaggen återvinns eller komposteras när de är uttjänta. Antingen i en biologisk del (som ekologisk bomull) eller i en teknisk del (som polyester).

Vilka är då fördelarna med ett cirkulärt system?

– Framför allt att man kan njuta av mode med gott samvete, säger Elin Larsson, hållbarhetschef på Filippa K som har som mål att bli helt cirkulära år 2030.

Än så länge finns det inga nationella mål för en cirkulär ekonomi i Sverige. I väntan på styrmedel tar de progressiva modemärkena saken i egna händer.

Filippa K vill förenkla så att kunden kan få hjälp att förnya garderoben med säsongens silhuetter utan att köpa helt nytt. Exempelvis erbjuder man en hyrtjänst och man säljer även second hand. Elin Larsson tror att det blir en "morot" att värda sina kläder, så man får bra betalt om man vill sälja dem vidare. Dessutom "sparar" man in på den smutsiga produktionen bakom ett nyttillverkat plagg. För som Sandra Roos, forskare på Mistra Future Fashion kommit fram till: den största delen av ett plaggs negativa klimatpåverkan sker i produktion och när vi kunder åker till och från butiken. Ett plagg som används dubbelt så länge minskar den negativa påverkan med hälften.

I DAG HAR MÅNGA MÄRKEN cirkularitet på agendan. Det svenska sportmodemärket Houdini har till exempel haft ett system för att ta tillbaka utslitna produkter för återvinning sedan 2007.

Även H&M vill bli helt cirkulära och förnybara. Senast 2030 vill man bland annat bara sälja produkter tillverkade av hållbara material.

Göteborgsbaserade Atacac utgår från digitala plagg-skisser i 3D och tillverkar inte några kläder innan de sålts.

Amerikanska For Days erbjuder prenumeration på vanliga t-shirts. När tröjorna är oåterkalleligt fläckiga och svettiga skickar man tillbaka dem till For Days som återvinner dem och skickar ut nya fräscha t-shirts. Cirkeln är slut!

Så hur kan en hållbar modekonsumtion se ut i framtiden? Elin Larsson menar att modeindustrin behöver ställa om. Tillsammans med Mistra Future Fashion och University of the Arts London undersöker Filippa K hur "fast fashion" kan bli mer hållbart.

Resultatet är dels prototypklänningar med en planerad kort livslängd, dels herr- och damrockar designade för att de ska hålla under flera generationers livstid, som kommer att säljas i butik från november. För samtliga plagg har miljöpåverkan minimerats under produktion, och det finns en plan för hur plagget ska återvinnas när det "dör".

– Vi har fått möjlighet att använda den senaste forskningen som stöd

i designprocessen, samtidigt som forskarna får testa sina rön i verkligheten, säger Elin Larsson.

REBECCA EARLEY ÄR professor i hållbara textilier och modedesign på University of the Arts London och en av dem som leder projektet. Hon tror att framtidens kläd-konsument kommer att använda en mix av plagg med olika livslängd: som hyrkläder, eller plagg med riktigt kort livslängd.

– I stället för att ha en billig polyestertopp kanske du har något färgstarkt pappersplagg. Det handlar om att hitta nya vägar, säger hon.

– Tänk på när plommonträden blommar, det är något vackert som vi upplever under en kort tid. Ingen går ju omkring och tycker att det är slöseri med resurser, utan alla ser fram emot det. På ett liknande sätt försöker vi hitta nya sätt att se på "fast fashion", för vi tror inte att framtidens människor bara kommer att ha plagg med lång livslängd i garderoben, säger hon.

Finns det då någon räddning för min överfulla kläd-kammare, så att den bli mer hållbar? Elin Larssons framtidsvision ser ut såhär:

– Man väljer plagg ur en minimal garderob som be-

"I stället för att ha en billig polyestertopp kanske du har något färgstarkt pappersplagg. Det handlar om att hitta nya vägar."

REBECCA EARLEY, PROFESSOR I HÅLLBARA TEXTILIER

står av två delar. Först en bas med noga utvalda plagg i hållbara material. Basen består av både second hand-fynd, nyinköpta plagg och också några ultramoderna plagg som utnyttjar den senaste tekniken, så att de kan ändra färg och form.

– Den andra delen består av plagg avsedda att bäras under kortare perioder eller vid speciella tillfällen, som bröllopskläder eller festkläder. Det kan vara hyr- eller låneplagg, eller plagg med kort livslängd som kan komposteras eller återvinnas med tidningar.

Ja, kanske åker tröjan ut med dagstidningen i framtiden.

I TAKT MED DEN ÖKADE digitaliseringen söker skogsindustrin nya användningsområden för pappersmassa. Jakten på ett mer hållbart – och billigt – alternativ till den resurskrävande bomullen och oljebaserade polyestern pågår för fullt, och fibrer av cellulosa från skogen är ett intressant alternativ. De nästan 12.000 liter vatten som krävs för att producera ett kilo bomull skulle kunna producera över 26 kilo träbaserad viskos. Den brittiska modeskaparen Stella McCartney köper till exempel råvara till sina viskoskläder från svenska skogar.

– Hållbarhet och återvinning är viktigt. För mig handlar det om ett förhållningssätt: alla kan göra enkla saker för att göra skillnad, sa hon när jag intervjuade henne 2017.

Men även om vi i framtiden får fler möjligheter att njuta av mode är det klokt att använda både hjärtat och hjärnan i beslutsprocessen. Kläder du älskar riskerar aldrig att hänga oanvända. ♦

ANNA BLOM ÄR FRILANS-JOURNALIST I STOCKHOLM-NEW YORK OCH TVÅ DAGARS MODESKRIBENT. HON LÅNGTAR EFTER ATT BÖRJA ANVÄNDA SIN KAPPA I MJUK ULL OCH KASHMIR SOM HÄNGT MED I TVÅ SÄSONGER OCH FORTFARANDE KÄNNS HELT RÄTT.

Nya regler om hur textil samlas in och hanteras

Nyigen offentliggjorde EU ett nytt avfallsdirektiv med bland annat obligatorisk avfallsortering av textilavfall i medlemsstaterna från 2025. Vi svenskar slänger i genomsnitt 7,5 kilo textilier varje år per person. De här kläderna kan ofta återanvändas, så det är ett stort slöseri med resurser. Nu föreslår Naturvårdsverket att vi ska minska vårt modesvinn till 3 kilo per person och är fram till 2025. Huruvida det blir kommunerna som fortsätter att bära ansvar för insamlingen, eller om det kommer att vara producenterna, är ännu ej bestämt. Frågan bereds nu på regeringskansliet.

Gratis textilinsamling för fastighetsägare

De som äger eller förvaltar flerbostadshus har möjlighet att gratis prova på fastighetsnära textilinsamling. Kretslopp och vatten driver ett projekt tillsammans med Myrorna, Emmaus Björkä och Human Bridge för att öka den fastighetsnära insamlingen av textil. Läs mer på www.goteborg.se

Tyg designat att dö

Streamateria är en svensk digital tjänst som erbjuder komposterbara plagg med kort livslängd. Klänningen på bilden till vänster är tillverkad i ett material som Streamateria utvecklade i våras, en blandning av bestruken träfiber och PLA (Poly Lactic Acid, polymjölksyra).

NYSTART. Filippa K:s höstkollektion A new beginning markerar en nystart för märket. Efter sex år är grundaren Filippa Knutsson sedan i fjol återigen tillbaka som kreativ chef.

FÄRGMATCHA. Glöm förlagade stilregler. Den franska tongivande designern Simon Porte Jacquemus föreslog en eldig kombo av rött, vinrött och gult i höstens linje inspirerad av hans resor i Marocko.

Lisa Lindqwister

Ör: Stylist, kreativ konsult och Fashion Editor på svenska Elle samt stylist för Elles globala nätverk. (Ut-sågs till Årets stylist på Elle-galan 2018 och 2012)

Bor: Ålsten, Bromma.

Familj: Fotografen Eric Josjö och de två vuxna barnen Anna och Charlie.

Inspirationskällor: Lauren Hutton, Charlotte Rampling, François Hardy. Och Diana Vreeland är alltid en inspirationskälla.

Inspireras av: Konst, mat, film, utställningar, resor, musik, nya platser och människor.

Bästa shoppingstad: Paris och London, men numera shoppar jag nästan allt på nätet. Stockholm är en stark stad när det kommer till shopping.

Bästa stiltråd: Nystruken vit skjorta med snygg väska och skor. Phoebe Philo gör mina favoriter. Det blir spännande att se vad som händer nu när hon slutat på Celine.

Bästa modeinspirationen på Instagram: @C_l_o, @jonathan.anderson, @therow, @thelinency, @Alistermackie.

Foto: Eric Josjö

Stylistens val inför hösten: chili och kontraster

Vilka plagg är höstens bästa köp som håller längre än en säsong?

– Kashmirkappan, en vit t-shirt och en svart polo.

Vad bär du i höst?

– Svart, vitt, creme och rostrött, lager på lager, kontraster mellan litet och stort. Ull, skinn, tweed och silke. Hela hösten handlar om att mixa material och en lek med längder och lager på lager, byxor under kjol, jacka på det, och så vidare. Kombinera oväntade färger. Lejongult och vin, aquablått och alggrönt, gult och rött.

Sammanfatta hösten 2018 i en färg och en silhuett!

– Färg: chili. Silhuett: kontrasten mellan oversize och tight. Antingen stor kappan och smala ben, eller en tight topp och en vidare byxa.

Vilka accessoarer, smycken och skor är dina favoriter i höst?

– Loafers, cowboyboots, sneakers, minimalistiska smycken i guld.

Dina bästa råd för att bli trygg i en personlig stil och att hitta plagg som håller säsong efter säsong?

– Investera i tidlösa plagg i bra material och ta hand om dem. Tänk efter innan du handlar.

Vad innebär god kvalitet för dig?

– Hållbarhet.

Behöver god kvalitet vara dyrt?

– Nej, det behöver det inte vara. De stora kedjorna har blivit bättre på att utveckla sin teknologi och har blivit mer hållbara. Jag är ingen expert på området, men svenskarna är duktiga på hållbarhetsfrågor.

Hur motiverar man konsumenter att shoppa mer medvetet?

– Man ska tänka efter vad man behöver innan man impulshandlar. Köp tidlösa klassiker i hållbara material som blir långvariga investeringsringar. Tänk kvalitet före kvantitet.

Hur klär man sig smartast i övergången mellan höst och vinter?

– Lager på lager. Ha en tunn dunjacka under din kappan eller trenchcoat. Eller en tröja som du kan plocka av om du blir för varm.

Favoritvisningar hösten 2018?

– Acne Studios, Jacquemus och Miu Miu, The Row.

BALLERINASKOR. Arket, 1 250 kr.

LOAFERS. The Row, cirka 7 400 kr.

1. Stickad tröja, Rodebjer, 1 795 kr. Köpställe: rodebjer.com

2. Klänning, Arket, 1 150 kr. Köpställe: arket.com

3. Trenchcoat, Acne, 6 600 kr. Köpställe: Acne Studios Magasinsgatan, acnestudios.com

4. Kavaj och byxor, Acne, 5 300 kr resp. 2 800 kr. Köpställe: Acne Studios Magasinsgatan, acnestudios.com

5. Byxor i satin, The Row, cirka 13 700 kr. Köpställe: net-a-porter.com

6. Polotröja, Filippa K, cirka 1 400 kr. Hyr/köpställe: Filippa K, Södra Larmgatan 14, filippa-k.com

7. Skjorta, House of Dagmar, cirka 1 895 kr. Köpställe: NK Göteborg, houseofdagmar.com

8. Leggings i siden, Arket, cirka 890 kr. Köpställe: arket.com

9. T-shirt, Lindex, 199 kr. Köpställe: lindex.com

10. Väska, Acne Studios, 8 100 kr. Köpställe: acnestudios.com

11. Sneakers, Acne, 3 700 kr. Köpställe: Acne Studios Magasinsgatan, acnestudios.com

12. Fuskpäl, Totême, 6 000 kr. Köpställe: toteme-studio.com

13. Örhängen, All Blues, cirka 4 500 kr. Köpställe: allblues.se

14. Skinnkjol, Arket, 2 500 kr. Köpställe: arket.com

Höstens damtrender

BOTTEGA VENETA.

Gula toner

Bärnstensgula toner syntes i flera designers höstkollektioner. Bland annat visade Bottega Venetas kreativa chef Tomas Maier en silkkig pyjamas i retroglut (Maier lämnade sin position i juni efter 17 år). Men ögonblicket då färgen blev säsongsfavorit var under det brittiska prinsbröllopet i maj då den internationella människorättsadvokaten Amal Clooney gjorde entré i St George's Chapel iförd en honungsgul klänning med siden-drapering signerad Stella McCartney.

Lager-på-lager

I höst sveper vi gärna in oss i lager av plagg och experimenterar oss fram genom att mixa olika längder, material och silhuetter. Inspireras av Acne Studios romantiska lager-på-lagerkollektion. Kombinera gärna något rymligt plagg med något smalt för en kontrastrik look. En nittiotals-trend som återupplivas är kombination av kjol-på-byxa, eller klänning-på-byxa (skinnklänningen är ett av höstens trendplagg).

Tweed

Tweedrutan fortsätter sitt segertåg även i höst. Altuzarra visade en feminin smal och rak silhuett med nätt trefjärdedelsärm, Miu Miu satsade på en löst sittande hundtandslook med avrundade puffiga axlar, medan Calvin Klein 205W39NYC presenterade en boxig herrinspirerad powerrock med överdimensionerade axelpartier.

Höstens herrtrender

LOUIS VUITTON.

VERSACE.

Rutor

Älskade rutor! I höst fortsätter rutexplosionen på catwalken. Bland annat visade det italienska modehuset Versace att vi i höst matchar skotskrutigt i en mix av olika färger på både kostymer och rockar. Hos det brittiska modehuset Alexander McQueen satsade chefsdesigner Sarah Burton på lurviga rödrutiga mohairtröjor och stickade silhuetter med klassiskt Argylemönster.

FILIPPA K.

Ytterplagg i tekniska material

Fitnessstrenden är vår tids stora livsstilsmärk. Och att bära de rätta träningskläderna har i vissa fall blivit lika viktigt som träningen. I dag blandas komfortmodet med fördel upp med inslag av lyxig streetwear. Tänk tekniska material i moderna snitt och med smarta funktionella detaljer. Typplagg i höst är dunjackor (både ultralånga och superlånga) och lättviktiga, vattentåliga regnrockar/jackor samt anoraker.

CALVIN KLEIN
205W39NYC.

Cowboy

Drömmen om prärien fortsätter att inspirera catwalkens designers även i höst, och kanske har det aldrig varit viktigare med visioner om det fria landet i väst. Spetsiga cowboyströvar, vilda västerskjortor och retrorutiga skjortor varvas med rå och ljus denim i en tidlös mix hos designers som Calvin Klein 205W39NYC, Dries Van Noten och Dsquared2.

1. Jacka, Acne Studios, cirka 2 800 kronor. Köpställe: Acne Studios, Magasinsgatan 19, acnestudios.com
2. Tvättspray, Laundry Society, 159 kronor. Köpställe: Laundrysociety.se
3. Skjorta, Acne Studios, cirka 2 300 kronor. Köpställe: Acne Studios, Magasinsgatan 19, acnestudios.com
4. Jeansskjorta, Calvin Klein Jeans, cirka 900 kronor. Köpställe: calvinklein.se
5. Borste, Laundry Society, 149 kronor. Köpställe: Laundrysociety.se
6. Jacka, Woolrich, cirka 9 700 kronor. Köpställe: Woolrich, Lilla Nygatan 2
7. Tröja, Gant, cirka 1 299 kronor. Köpställe: Gants butik på NK, gant.se
8. Jeans, Jeanerica, cirka 1 195 kronor. Köpställe: NK Denim, jeanerica.com
9. T-shirt, Filippa K, 450 kr. Köpställe: filippa-k.com
10. Väska, Hope, 595 kr. Köpställe: Hope, Korsgatan 17, hope-sthlm.com
11. Jacka, Tretorn, cirka 1 600 kronor. Köpställe: Naturkompaniet, Östra Hamngatan 25.
12. Rock, Filippa K, 4 500 kr. Köpställe: filippa-k.com
13. Byxor, Acne Studios, 2 600 kr. Köpställe: Acne Studios, Magasinsgatan 19, acnestudios.com
14. Mössa, Arket, cirka 250 kronor. Köpställe: arket.com
15. Kängor i läder, Vagabond, cirka 1 600 kr. Köpställe: Vagabond store, Kungsgatan 45, vagabond.com